

บทที่ 2 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาในครั้งนี้ได้แบ่งการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ ออกเป็น 3 ส่วน คือ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารเชิงกลยุทธ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการสหกรณ์ โคนม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ซึ่งผลการศึกษาของงานวิจัยดังกล่าวมีดังนี้

2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์

เนื่องจากปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ ที่ทุกสิ่งทุกอย่างมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรง และต่อเนื่องเสมอ จึงทำให้ทุกองค์กรมีความจำเป็นที่จะต้องแสวงหาทางเลือกที่เรียกว่ากลยุทธ์หรือยุทธศาสตร์สำหรับการดำเนินงาน เพื่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน(Competitive advantage) เหนือคู่แข่ง และเพื่อความอยู่รอด (Survival) ขององค์กร ซึ่งการบริหารเชิงกลยุทธ์ และการวางแผนเชิงกลยุทธ์นั้น เป็นหนทางหนึ่งที่จะสามารถช่วยแก้ปัญหาในเรื่องนี้ได้(ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2542) สำหรับประเทศไทยหลังจากเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ และมีการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอยู่เสมอๆ ทำให้องค์กรต่างๆ เริ่มนำ การวางแผนเชิงกลยุทธ์เข้ามาใช้ และเริ่มมีผู้ศึกษาถึงวิธีการบริหารเชิงกลยุทธ์ และการวางแผนเชิงกลยุทธ์สำหรับองค์กรต่างๆ มากขึ้น เช่น นลินี จารุกาญจนกิจ (2540) ได้ศึกษาเรื่อง “การจัดการเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่” โดยมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยภายนอกและภายในที่มีผลต่อการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และ 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์หากกลยุทธ์ที่เหมาะสมกับทิศทางการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในการจัดการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยมีวิธีการศึกษา คือ ทำการคัดเลือกประชากรตัวอย่างด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบ 3 ชั้นภูมิ การสุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยเลือกหลักสูตรจำนวน 8 หลักสูตร และผู้บริหารจำนวน 89 ท่าน แล้วใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล นำข้อมูลที่ได้มาจัดกลุ่มและแปลงข้อมูลเป็นรหัสตัวเลข และใช้วิธีการวิเคราะห์แบบสถิติพรรณนา(Descriptive analysis) การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor analysis) และการวิเคราะห์ค่าโนนิลอล(Canonical analysis) เพื่อค้นหาปัจจัยภายนอกและภายในที่สัมพันธ์ต่อการจัดระบบการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คู่ปัจจัยที่มี

ความสอดคล้องกับนโยบายในแผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) มากที่สุดจะถูกเลือกมาสร้างเป็นกลยุทธ์ ซึ่งผลการศึกษาที่ได้สรุปเป็นกลยุทธ์ได้ 2 ระยะ คือ

1) กลยุทธ์ระยะปานกลาง ได้ถูกสร้างภายใต้ภารกิจหลัก 5 ข้อ คือ

ภารกิจที่ 1 พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและความเป็นเลิศทางวิชาการ

ภารกิจที่ 2 ด้านการขยายโอกาสเข้าสู่การศึกษาในระดับอุดมศึกษาและความเท่าเทียมกันของโอกาสทางการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ภารกิจที่ 3 ด้านประสิทธิภาพการบริหารอุดมศึกษาและระบบการตรวจสอบ

ภารกิจที่ 4 ด้านผลผลิตของอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ และทันการ

ภารกิจที่ 5 ด้านความเป็นสากลของอุดมศึกษาไทยและการเปิดสู่ภูมิภาค

2) กลยุทธ์ระยะยาว

กลยุทธ์ที่ 1 การขยายการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา เพื่อตอบสนองนโยบายของรัฐบาลที่สนับสนุนการศึกษาระดับสูงโดยการเปิดสาขาวิชาที่ตอบสนองกับความต้องการของตลาดแรงงานและสังคม

กลยุทธ์ที่ 2 เร่งขยายการจัดการศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาให้มีมาตรฐานเทียบเท่ามาตรฐานสากล ขณะเดียวกันเร่งพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารการจัดการศึกษา

ในปี พ.ศ. 2542 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้จัดทำ “โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากาเหนือตอนบน ระยะ 10 ปี (พ.ศ. 2542-2551)” โดยมีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์/ทิศทางการพัฒนาของภาคเหนือตอนบนจนถึงปี พ.ศ. 2551 2) เพื่อยกระดับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของภาคเหนือตอนบนให้สูงขึ้น พร้อมสำหรับการเป็นศูนย์กลางเชื่อมโยงในพื้นที่อนุภาค GMS 3) เพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์พัฒนาพื้นที่ภาคเหนือตอนบนให้สอดคล้องและรองรับโครงการพัฒนาความร่วมมือในกลุ่มประเทศ GMS ในเชิงยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ และ 4) เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการ กลไก รวมทั้งมาตรการด้านองค์กรและสถาบัน ซึ่งสามารถนำไปดำเนินการเพื่อแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งการศึกษาและกำหนดวิสัยทัศน์ของภาคเหนือตอนบนนั้น จะใช้วิธีวิเคราะห์ PEEST Analysis การวิเคราะห์ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ ความเป็นไปได้ในการแข่งขันเชิงเปรียบเทียบ และการวิเคราะห์เชิงระบบนิเวศน์ ส่วนการศึกษาและกำหนดวัตถุประสงค์ ภารกิจ และยุทธศาสตร์การพัฒนาของภาคเหนือตอนบน ใช้วิธีวิเคราะห์โดย Five Forces Model, SWOT Analysis, และ Matrix ของ Ansoff มาช่วยในการวิเคราะห์ ซึ่งผลของ

การศึกษาที่ได้ก็คือ แผนยุทธศาสตร์การพัฒนากภาคเหนือตอนบน ระยะ 10 ปี ในสาขาการพัฒนาดนและตั้งคม การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพัฒนาการเกษตร การพัฒนาอุตสาหกรรม การพัฒนาด้านการลงทุน การพัฒนาด้านการค้า การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและบริการ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและชุมชนเมือง และการพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน(มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542)

ในปี พ.ศ. 2543 กอปรตักษณ์ อัจฉริยโสภณ ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การจัดการเชิงกลยุทธ์ในโครงการสินเชื่อเพื่อสิ่งแวดล้อม : ศึกษาเฉพาะกรณี ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจังหวัดเชียงใหม่” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อค้นหาปัจจัยภายนอกและภายในที่มีผลต่อการดำเนินงานและเพื่อกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมต่อการดำเนินการของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรในโครงการสินเชื่อเพื่อสิ่งแวดล้อม โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน คือ เป็นการวิจัยเชิงเอกสารและการวิจัยเชิงสำรวจ ในการวิจัยเชิงสำรวจได้ศึกษาจากประชากรทั้งหมดที่เป็นผู้จัดการร.ก.ส. ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีสถิติเชิงพรรณนา ขึ้นต่อไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงเอกสารและการวิจัยเชิงสำรวจ เพื่อจับกลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กัน โดยเทคนิคการวิเคราะห์ปัจจัย (Factor analysis) และการวิเคราะห์ค่าโนนิคอล(Canonical analysis) เพื่อค้นหาปัจจัยภายในและภายนอกที่มีความสัมพันธ์กับนโยบายของธนาคาร ซึ่งคู่ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับนโยบายมากที่สุดจะนำมาสร้างเป็นกลยุทธ์ต่อไป ซึ่งผลของการศึกษาที่ได้คือ

ภารกิจที่ 1 การระดมทรัพยากรในชนบท

กลยุทธ์ที่ 1 : ใช้ศักยภาพของธนาคารในการระดมทุนควบคู่ไปกับการให้ความรู้แก่เกษตรกร

ภารกิจที่ 2 ส่งเสริมการรวมตัวของเกษตรกรในการดำเนินธุรกิจการตลาด

กลยุทธ์ที่ 2 : ส่งเสริมการผลิตสินค้าเกษตรแปรรูปและสินค้าปลอดสารพิษ

ภารกิจที่ 3 สนับสนุนสินเชื่อเพื่อการผลิตที่ไม่กระทบต่อสิ่งแวดล้อม

กลยุทธ์ที่ 3 : เพิ่มความสามารถในการจัดการของธนาคารเพื่อลดความเสี่ยงโทรมของสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะในเรื่องของสารเคมี

ภารกิจที่ 4 พัฒนาสถาบันเกษตรกรอย่างจริงจัง

กลยุทธ์ที่ 4 : สนับสนุนปัจจัยการผลิตขั้นพื้นฐาน

ภารกิจที่ 5 การให้สินเชื่อเพื่อสนับสนุนการประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตรหรือเกี่ยวเนื่องกับการเกษตร

กลยุทธ์ที่ 5 : ปรับนโยบายอัตราดอกเบี้ยและนโยบายการให้สินเชื่อเพื่อเพิ่มศักยภาพของเกษตรกร

บุญมี จันทร์วงศ์ (2544) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “ยุทธศาสตร์การพัฒนาสหกรณ์ในภาคการเกษตร” โดยมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ 1) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปในประเทศไทย ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ในภาคการเกษตร, 2) เพื่อศึกษาและวิเคราะห์สมรรถนะภายในทั้งด้าน โครงสร้าง กระบวนการบริหาร ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของสหกรณ์ในภาคการเกษตร, และ 3) เพื่อเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาสหกรณ์ในภาคการเกษตรที่จะให้เป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศชาติในอนาคต โดยแบ่งการศึกษาวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ การศึกษาเอกสาร (Documentary research) และ การศึกษาจากการสำรวจ (Survey research) เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์ในภาคการเกษตร โดยใช้แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สอบถามความคิดเห็นจากผู้บริหารระดับสูงของกรมส่งเสริมสหกรณ์ สหกรณ์จังหวัด หัวหน้า สหกรณ์นิคมทั่วประเทศ อาจารย์ผู้สอนวิชาสหกรณ์จากสถาบันการศึกษา ประชาชน และผู้จัดการ สหกรณ์ในภาคการเกษตร

ผลการประเมินสภาพแวดล้อมภายนอกของสหกรณ์ในภาคการเกษตร พบว่า วิกฤตทางเศรษฐกิจของประเทศทำให้สมาชิกสหกรณ์มีปัญหาในเรื่องของเงินทุนและเงินกู้มากขึ้น ขาดแหล่งเงินทุน แต่ก็ทำให้สมาชิกเข้ามามีส่วนรวมในกิจกรรมของสหกรณ์มากขึ้น ประกอบกับเกิดกระแสแนวคิดเศรษฐกิจแบบพอเพียงยิ่งกระตุ้นให้สมาชิกตื่นตัวที่จะร่วมมือกับสหกรณ์มากขึ้น แต่ก็ส่งผลต่อธุรกิจการตลาดของสหกรณ์ มีปัญหาการชำระหนี้ การมีกลุ่มต่างๆ เกิดขึ้นมาก ทำให้ขาดความมีเอกภาพในการรวมกลุ่มของเกษตรกร แต่ก็ทำให้เกษตรกรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ มากขึ้นด้วย ในด้านรัฐธรรมนูญและกฎหมายส่งผลให้รัฐบาลให้ความสนใจต่อกระบวนการสหกรณ์มากขึ้น สมาชิกตื่นตัวใน สิทธิ และเสรีภาพ ทำให้การดำเนินงานของสหกรณ์เป็นระบบ มีความมั่นคงมากขึ้น และมีการตั้งกองทุนพัฒนาสหกรณ์(กพส.) เป็นแหล่งเงินทุนของสหกรณ์สำหรับการนำเทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้มากขึ้น ส่งผลให้สมาชิกได้รับข้อมูลข่าวสารทั่วถึง รวดเร็วและทันเหตุการณ์ แต่สหกรณ์ก็มีข้อจำกัดที่ขาดบุคคลที่มีความสามารถที่จะใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ และผู้บริหารยังไม่ค่อยให้ความสำคัญในเรื่องนี้ นอกจากนี้ สหกรณ์ต้องเตรียมตัวที่จะเข้าสู่การแข่งขันในตลาดโลกตามเงื่อนไขของข้อตกลงทางการค้าระหว่างประเทศ และเงื่อนไขการกำหนดมาตรฐานสินค้า เช่น ISO 9000 และ ISO 14000 และการประเมินสมรรถนะภายใน พบว่า สหกรณ์

ในภาคการเกษตรมีจุดแข็ง คือ เป็นองค์กรที่เป็นแกนกลางของสมาชิกที่จะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีบุคลากรเป็นคนในท้องถิ่น ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลมากขึ้น เป็นแหล่งเงินทุนที่ไม่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตทางเศรษฐกิจ เป็นสถาบันที่มีกฎหมายคุ้มครองเป็นการเฉพาะ และมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เพิ่มขึ้น ส่วนจุดอ่อน คือ ผู้บริหารและพนักงานของสหกรณ์ในภาคการเกษตรยังขาดความรู้ทางการบริหาร และการตลาด และการบริหารงานสหกรณ์ยังไม่โปร่งใส สมาชิกยังขาดความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ และมีปัญหาด้านการสนับสนุนงบประมาณจากรัฐบาล และยังขาดการติดตามข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีสมัยใหม่ (บุญมี จันทร์วงศ์, 2544)

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการสหกรณ์โคนม

ในการศึกษาทางด้านกรบริหารจัดการสหกรณ์โคนม จะพบว่า สหกรณ์โคนมที่ก่อตั้งขึ้นเป็นจำนวนมากส่วนใหญ่ประสบกับปัญหาในเรื่องของการดำเนินงานที่ขาดประสิทธิภาพ ส่งผลให้สหกรณ์โคนมจำนวนมากประสบกับภาวะขาดทุนต่อเนื่อง จึงทำให้การส่งเสริมการเลี้ยงโคนมของรัฐไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร (ณรงค์ พลวงษ์ และคณะ, 2542) ซึ่งสมควรได้รับการแก้ไขให้เป็นองค์กรที่เข้มแข็งเพื่อเป็นสถาบันหลักของการเลี้ยงโคนมต่อไป ซึ่ง ณรงค์ พลวงษ์ และคณะ (2542) ได้ทำการศึกษาระบบการศึกษาเรื่อง “การศึกษาระบบการบริหารจัดการสหกรณ์โคนม จังหวัดสกลนคร” ซึ่งการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาเพื่อศึกษาระบบการบริหารจัดการ และปัญหาในการดำเนินงาน ของสหกรณ์โคนมในจังหวัดสกลนคร 3 แห่ง คือ สหกรณ์โคนมสกลนคร จำกัด, สหกรณ์โคนมสตรีเจริญศิลป์ จำกัด, และสหกรณ์โคนมวาริชภูมิ จำกัด และศูนย์รวบรวมนํ้านมดิบ 2 แห่ง คือ ศูนย์รวมนํ้านมสถานีบำรุงพันธุ์สัตว์สกลนคร และศูนย์รวมนํ้านมดิบอำเภอเจริญศิลป์ โดยใช้วิธีการศึกษาข้อมูลมือสอง การสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi structure interviewing) และการอภิปรายกลุ่มกับสมาชิก คณะกรรมการ พนักงาน และเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับ สหกรณ์ ผลจากการศึกษาระบบการบริหารจัดการสหกรณ์โคนม พบว่า ทุกสหกรณ์โคนมที่ทำการศึกษาในจังหวัดสกลนคร มีวิธีการดำเนินงานรูปแบบการจัดการ และระเบียบข้อบังคับของสหกรณ์ ตามระเบียบข้อบังคับพระราชบัญญัติสหกรณ์ ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหลัก แต่บุคลากรของแต่ละสหกรณ์ทั้งสมาชิก คณะกรรมการ และพนักงานของสหกรณ์ มีการเรียนรู้ในเรื่องดังกล่าวได้แตกต่างกัน มีผลให้การดำเนินงานของแต่ละสหกรณ์มีความแตกต่างกันออกไป ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ เข้มแข็ง และยั่งยืนของสหกรณ์โคนม คือ 1) บุคลากรของสหกรณ์ จะต้องมีความรู้ความเข้าใจในวัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการก่อตั้งสหกรณ์ รับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองเพื่อมุ่งสู่ความสำเร็จของสหกรณ์ และบุคลากรของ สหกรณ์ต้องได้รับการศึกษา

อบรมเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การบริหารจัดการต้องทำอย่างเป็นระบบ และมีการแบ่งงานแบ่งหน้าที่อย่างชัดเจน และทุกคนต้องเคารพกฎระเบียบ ข้อบังคับของสหกรณ์ ทุกคนต้องมีจิตสำนึกที่ ต้องการให้สหกรณ์มีความรุ่งเรือง 2) เงินทุนเป็นสิ่งที่สำคัญในการดำเนินงานของสหกรณ์ ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องได้รับการสนับสนุนจากภายนอก 3) ความอยู่รอดของสมาชิกสหกรณ์ผู้เลี้ยงโคนม ขึ้นอยู่กับความพร้อมของสมาชิก อันได้แก่ สภาพพื้นที่ ขนาดพื้นที่ถือครอง จำนวนแรงงาน เงินทุน ความรู้ ตลอดจนความเชื่อมั่นในอาชีพการเลี้ยงโคนม 4) กิจกรรมของสหกรณ์ต้องครบวงจร ได้แก่ การจัดหาสินค้ามาจำหน่าย การรับซื้อน้ำนมดิบ การบริการผสมเทียมและดูแลสุขภาพสัตว์ การเป็นผู้ขนส่งและหาตลาดนมพาสเจอร์ไรส์ให้แก่สมาชิก เป็นต้น 5) บทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จของสหกรณ์ เช่น ความต่อเนื่องในการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ, การประสานความร่วมมืออย่างดีระหว่างสหกรณ์โคนม เจ้าหน้าที่ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ กรมตรวจสอบบัญชี และกรมปศุสัตว์, การทำงานของเจ้าหน้าที่ที่ต้องทำแบบเกาะติดปัญหา ร่วมแก้ไขปัญหากับสหกรณ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก, ต้องถ่ายทอดความรู้ให้กับบุคลากรของ สหกรณ์อย่างจริงจัง ต้องปฏิบัติงานจริง, กระตุ้นให้บุคลากรของสหกรณ์โคนมทุกฝ่ายมีการเรียนรู้ถึงวิธีการสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง และเรียนรู้กฎระเบียบ ข้อบังคับของสหกรณ์ โดยการนำไปใช้อย่างจริงจัง และ บัญชา มณีคำ (2540) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์ขนาดธุรกิจที่มีความเหมาะสมของสหกรณ์โคนมของประเทศไทย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพและขนาดธุรกิจที่มีความเหมาะสมกับสหกรณ์โคนมของประเทศไทย โดยรวบรวมข้อมูลทุกข้อมูมิของสหกรณ์โคนมที่ดำเนินธุรกิจขายน้ำนมดิบจำนวน 10 สหกรณ์ และธุรกิจแปรรูปนมพร้อมดื่มพาสเจอร์ไรซ์ จำนวน 5 สหกรณ์ จากกรมตรวจสอบบัญชีสหกรณ์มาวิเคราะห์สภาพของสหกรณ์โคนม ด้วยวิธีแจกแจงความถี่ หาค่าเฉลี่ยและค่าร้อยละ วิเคราะห์ขนาดธุรกิจที่เหมาะสมด้วยวิธีสมการถดถอย เพื่อหาฟังก์ชันต้นทุนรวม ฟังก์ชันรายได้รวม และฟังก์ชันกำไรรวม ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ระหว่างปี 2534-2538 สถานภาพของสหกรณ์โคนมมีความมั่นคงและสามารถขยายธุรกิจออกไปได้อีก ส่วนสหกรณ์โคนมที่ดำเนินธุรกิจแปรรูปนมพร้อมดื่มพาสเจอร์ไรซ์เกินระดับคุ้มทุนระดับต้นทุนเฉลี่ยต่อหน่วยต่ำสุด และระดับกำไรสูงสุดไปแล้ว สหกรณ์โคนมควรลดขนาดธุรกิจด้านนี้ลง

2.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องอื่นๆ

การศึกษาเกี่ยวกับอุตสาหกรรมโคนมที่ผ่านมานั้น มีการศึกษากันอย่างแพร่หลายในหลายๆ ด้าน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นการศึกษาถึงลักษณะต่างๆ ไปของอุตสาหกรรมโคนม เช่น ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจ

ศาสตร์ประยุกต์ (2526) ได้ศึกษาอนาคตการเลี้ยงโคนม โดยการคัดเลือกท้องที่เพื่อใช้ในการศึกษา 5 ท้องที่ ได้แก่ ท้องที่ปราจีนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ท้องที่ชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ท้องที่พัฒนานิคม จังหวัดชลบุรี ท้องที่มวกเหล็ก จังหวัดสระบุรี และท้องที่โพธารามจังหวัดราชบุรี โดยได้สรุปผลการศึกษาอนาคตการเลี้ยงโคนมไว้ว่า อุตสาหกรรมการเลี้ยงโคนมในประเทศไทย ยังมีโอกาสขยายตัวออกไปได้อย่างกว้างขวาง เนื่องจากปริมาณน้ำนมดิบที่ผลิตได้ทั้งหมดของไทยยังไม่เพียงพอต่อการบริโภค และแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ภายใน ต่อมา สุนทรีย์ ภูมิรัตนประพิณ (2529) ได้ทำการศึกษาถึงสภาพทั่วไปของการเลี้ยงและผลตอบแทนจากการเลี้ยงโคนมของสมาชิกสหกรณ์โคนมหนองโพ จังหวัดราชบุรี โดยทำการวิเคราะห์ทางการเงิน ทางเศรษฐศาสตร์ และวิเคราะห์ความไวต่อการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยการผลิต ผลจากการศึกษาวิเคราะห์ผลตอบแทนจากการเลี้ยงโคนมปรากฏว่า ขนาดฟาร์ม 21-25 ตัว ให้ผลเป็นที่น่าพอใจกว่าขนาดฟาร์มอื่นๆ ต่อมา รุ่งนภา ตั้งจิตเรจริญกุล (2539) ได้ทำการศึกษาการตอบสนองของอุปทานน้ำนมดิบในประเทศไทย เพื่อศึกษาการตอบสนองของน้ำนมดิบ และความคาดเคลื่อนของราคาและปริมาณการผลิตน้ำนมดิบในประเทศ ซึ่งความเคลื่อนไหวนี้ได้วิเคราะห์ความเคลื่อนไหว 3 ประการ คือ ความเคลื่อนไหวตามแนวโน้มระยะยาว ความเคลื่อนไหวตามฤดูกาล และความเคลื่อนไหวตามวัฏจักร โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลารายปี ในช่วงปี 2520-2536 และอนุกรมเวลารายเดือน ในปี 2527-2536 ผลการวิเคราะห์แนวโน้มระยะยาวพบว่า ปริมาณการผลิตน้ำนมดิบมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นประมาณ 1.048 ตัน/เดือน ราคาน้ำนมดิบที่เกษตรกรควรได้รับมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นกิโลกรัมละ 0.0156 บาท/เดือน สำหรับความเคลื่อนไหวตามฤดูกาลการผลิตน้ำนมดิบนั้น เนื่องจากแม่โคเป็นสัตว์เคี้ยวเอื้องกรกฤดาคม จึงทำให้เดือนพฤษภาคมดัชนีมีค่าสูงสุด คือ 106.80 และในเดือนกุมภาพันธ์มีค่าต่ำสุดคือ 93.50 ส่วนดัชนีราคาน้ำนมดิบที่เกษตรกรได้รับสูงสุด คือ เดือนมกราคม มีค่าเท่ากับ 100.50 และลดลงต่ำสุดเป็น 99.50 ในเดือนสิงหาคม และการศึกษาความเคลื่อนไหวตามวัฏจักรนั้น ไม่ปรากฏการเปลี่ยนแปลงให้เห็นอย่างชัดเจน ทั้งนี้เพราะในช่วงเวลาที่ศึกษาเพียง 3 ปี ไม่ยาวพอที่จะแสดงให้เห็นถึงความเคลื่อนไหวอย่างชัดเจน สำหรับการศึกษาการตอบสนองของอุปทานน้ำนมดิบนั้น ได้ศึกษา โดยใช้ฟังก์ชันที่มีลักษณะแบบผกผันกลับไม่ได้ ตามแบบจำลองของ Wolfram และประมาณค่าโดยวิธี Ordinary Least Square(OLS) และ Estimated Generalized Square(EGLS) สรุปได้ว่า อุปทานน้ำนมดิบตอบสนองต่อราคาน้ำนมดิบใน 3 ปี ที่ผ่านมาทั้งในช่วงราคาที่เพิ่มขึ้นและลดลง ราคาอาหารชั้นในปัจจุบัน และราคาลูกโคใน 3 ปีที่ผ่านมา และจากการวิเคราะห์พบว่า การใช้นโยบายราคาในการวิเคราะห์การผลิตมีผลมากกว่าการใช้นโยบายราคาในการลดการผลิต

และ อังคณา ชูเชิด (2539) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การประเมินค่าในเชิงเศรษฐกิจและการเงินในการลงทุนของโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนม จังหวัดสุพรรณบุรี” โดยมีวัตถุประสงค์ของการ

ศึกษาคือ ประเมินค่าในเชิงเศรษฐกิจและการเงินในการลงทุนของโครงการส่งเสริมการเลี้ยงโคนมของจังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งหวังผลว่าผลการศึกษาที่ได้จะใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจสำหรับบุคคลทั่วไปที่สนใจในการลงทุนเลี้ยงโคนม โดยใช้การวิเคราะห์ต้นทุนและผลประโยชน์ ซึ่งพิจารณาจากตัวชี้วัด คือ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ(NPV) อัตราส่วนผลประโยชน์ต่อทุน(B/C) และอัตราผลตอบแทนภายในโครงการ(IRR) ณ อัตราคิดลดร้อยละ 9, 12, และ 15 รวมทั้งวิเคราะห์ความอ่อนไหวของโครงการ ผลการของการศึกษาพบว่า ค่าของตัวชี้วัดเป็นที่ยอมรับทุกกรณี จึงสรุปได้ว่าโครงการมีความคุ้มค่าในการลงทุนและควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมการเลี้ยงโคนมต่อไป

พิชิต ธานี และคณะ(2543)ได้จัดทำระบบฐานข้อมูลของฟาร์มโคนมด้วยระบบคอมพิวเตอร์ขึ้น เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาใช้ในการจัดการฟาร์ม โดยเปรียบเทียบตัวเลขมาตรฐานกับตัวเลขจริงของเกษตรกร ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษา คือ โปรแกรมกึ่งสำเร็จรูปสำหรับการวางแผนจัดการฟาร์มของเกษตรกรผู้เลี้ยงโคนมรายย่อยที่ง่ายและสะดวกต่อการจัดบันทึก การวิเคราะห์ และการรายงานผล เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจด้านการจัดการฟาร์มของเกษตรกร เช่น โปรแกรมสำเร็จรูป CMU-DIFAS ซึ่งเป็นโปรแกรมหนึ่งที่มีความเหมาะสมกับการจัดการฟาร์มโคนมของเกษตรกรรายย่อย โดยเฉพาะข้อมูลด้านการจัดการฟาร์มโคนมอันจำเป็นขั้นพื้นฐานแก่ผู้เลี้ยงโคนมในด้านการจัดการการใช้ปัจจัยการผลิตต่างๆ ให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด แต่อย่างไรก็ตามโปรแกรม CMU-DIFAS ยังไม่สามารถให้คำตอบทุกอย่างได้ ซึ่งจะต้องได้รับการปรับปรุงและพัฒนาให้ดีขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการวางแผนการจัดการฟาร์มโคนมที่มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น(พิชิต ธานี, 2543)